

opportunities and special features of mental deficient preschoolers is carried into practice, the classification of oligophrenia is analyzed. The analysis of extent, causes and characteristics of each type of mental deficient preschooler is given, the theoretical meaning of mental backwardness in setting origin of causes up that assists to the deeper understanding of the effect of abnormal mental development of such children and the creation of contributory factors for remedial training and upbringing. It particularly stresses on the importance of awareness in features of a teacher of oligophrenopedagogics in special features of psychological development of mentally retarded children for creation of necessary conditions for teachers, remedial methods and techniques of teaching and upbringing which promote positive dynamics for their development and successful correctional education without errors. The features of thought, imagination, perception mentally retarded individual groups of mental retardation are characterized. The role of the first successful step of detection of pathology to the successful correctional education as one of the important ways, which support the health of mentally retarded preschool children is well-founded and showed.

Keywords: oligophrenic pedagogy, mental retardation, dementia, thinking, mentally retarded children, correction, correctional education, mental development.

Стаття надійшла до редакції 23.09.2013 р.

Статтю прийнято до друку 25.10.2013 р.

Рецензент: д.п.н., акад. Синьов В.М.

УДК 371-372.3/4

АДАПТАЦІЯ ДІТЕЙ ДО ДИТЯЧОГО САДОЧКА В НОВИХ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ УМОВАХ

Волобуєва Н.О.,

доцент

Климова Т. В.,

доцент

Проблема адаптації дітей раннього віку в умовах, що змінилися, сучасної дошкільної освіти: введення Федеральних державних вимог і поява нових форм навчання і виховання дошкільнят стає більш ніж актуальною. Є.В. Вербовська вважає, що особливу гостроту проблеми додає стан здоров'я дитячої популяції, тісно корелює з особливостями і можливостями успішної адаптації дітей до оточуючого світу. Так само вона вказує на різні нейродинамічні порушення (моторна розгальмованість, психомоторна загальмованість), які можуть викликати труднощі розвитку адаптаційних процесів, оскільки психомоторний розвиток для дітей раннього віку є провідним і визначальним [2, с. 1-15], а так само залежить рівень фізичної, розумової працездатності і здоров'я. Ретроспективний аналіз досліджень, присвячених питанням адаптації, показує, що психофізіологічні, соціально-психологічні та педагогічні рівні дозволяють представити даний процес як взаємопов'язаний, багатофакторний і багаторівневий. Співвідношення цих рівнів багато в чому визначає специфіку перебігу адаптаційних механізмів. Про необхідність розвитку цих механізмів говорять багато дослідників. Однак, на наш погляд, сьогодні досліджень, присвячених проблемі взаємозв'язку адаптаційних механізмів дітей раннього дитинства, недостатньо. Ми вважаємо, що облік багатофакторності адаптаційних механізмів допоможе педагогам оцінити обсяг інформаційної та інтелектуального навантаження і забезпечити успішність адаптації до першого щабля освіти [6].

Таким чином, на процес адаптації дитини до перебування в дошкільному закладі впливають три складові. Соціально-психологічний рівень адаптації, що характеризується ступенем загартованості та сформованістю навичок самообслуговування, комунікативного спілкування з дорослими і однолітками, особистісними особливостями самого малюка, а також рівнем тривожності і впливом сім'ї на дитину. Психофізіологічний рівень характеризується особливостями психомоторного розвитку дітей раннього віку та обумовлюють підвищений ризик розвитку адаптаційних порушень і педагогічний рівень, що характеризується компетентністю і професіоналізмом педагогів. Адаптація дітей раннього віку до нових умов перебування в дошкільному освітньому закладі протікає важче, так як вони відчують емоційний стрес. Ця психотравмуюча ситуація є однією з причин порушення здоров'я [3, с. 125-127].

Таким чином, можна говорити про те, що у дітей зазначеного віку умови емоційної напруги призводять до збільшення періоду адаптації. Адаптаційні механізми в цих умовах є відображенням різного рівня пристосування. Тому відбувається інтеграція всіх супутніх чинників адаптації, які забезпечують збереження і працездатність морфофункціональних систем організму [4, с. 63-66].

Відомо, що у дітей раннього віку морфофункціональні системи організму характеризуються незрілістю, тим більше у тих дітей, які в анамнезі мають порушення біометричних і соціально-культурних факторів. Ці фактори ускладнюють у цілому процес адаптації до нових умов. Тому, метою роботи було вивчення факторів

адаптації дітей раннього віку до умов перебування в освітньому закладі та розробка підходів і методів, що сприяють процесу адаптації. Об'єкт дослідження – процес адаптації дітей раннього віку до дошкільної установи на прикладі Муніципальної казенної освітньої установи середньої освітньої школи «Мошковський центр освіти», структурний підрозділ дитячий садок «Ромашка» – в кількості 19 осіб. Наші дослідження показали, з 19 дітей, що надійшли в дитячий садок «Ромашка» 47,3% (9 дітей) мали I групу здоров'я, 37,1% (7 дітей) мали II групу здоров'я і 15,6% (3 дитини) мали III групу здоров'я. У 47,3% дітей (9 хлопчиків) відзначався стереотип організованої поведінки, на що вказували такі реакції як збори на прогулянки, дисциплінованість, послух, миття рук перед прийманням їжі або після відвідування туалету, підготовка до занять. У 37,1% (7 хлопчиків) спостерігалися комунікативні навички спілкування з однолітками; у близько 53,6% (12 дітей) відзначалися меланхолійні риси темпераменту, що виражалося в таких реакціях, як задумка, смуток, плаксивість вранці при розставанні з батьками. 53,0% (10 хлопчиків) вміли себе обслуговувати при одяганні на вулицю і роздяганні після прогулянок і при відході до «сну»; правильно могли користуватися туалетом. При надходженні в ДООУ 21,2% (4 дитини) були знайомі з процедурами загартовування. 26,5% (5 дітей) були гіперопікаєми своїми батьками, що, в свою чергу, викликає складність у формуванні механізмів соціальної адаптації та є умовою невротичної напруги. У своїй роботі ми визначили два напрямки адаптації дітей раннього віку до перебування в дошкільному закладі: облік біометричних факторів і факторів соціально-культурного оточення дитини. По-перше, облік біометричних факторів (інфекції, патологія пологів, передчасні пологи, недостатнє харчування, порушення обміну речовин) дозволяє звернути увагу на специфічність протікання процесу адаптації та проведення профілактичної роботи з попередження порушень сну, виникнення гострих респіраторних вірусних захворювань, втрати апетиту. По-друге, облік різноманіття факторів соціально-культурного оточення дитини (соціально-економічний статус батьків, низький освітній рівень, шкідливі звички, нездорові умови життя, низькі очікування у розвитку дитини) дозволяє попередити зниження ігрової і комунікативно-мовленнєвої діяльності.

Ці напрямки ми враховували при розробці змісту та впровадженні його при організації освітнього процесу, взявши за основу модульну технологію інтеграційної взаємодії О.Н. Усанова. Діти, які відвідують дитячий садок, мають різну соціальну ситуацію розвитку. Запропонована технологія допомагає здійснити "єдність вимог до вихованця" як з боку батьків, так і з боку працівників дошкільного закладу. З метою успішної адаптації дітей до умов дитячого садка працюють групи короткотривалого перебування. Відвідуючи групу короткотривалого перебування, діти спочатку знайомляться з вихователями, з дітьми групи і з груповим оточенням. Проводяться заняття з батьками, що дозволяють помітити різницю в домашньому і "організованому" вихованні. Після відвідин цих груп дітьми, процес адаптації до дошкільної установи, за нашими спостереженнями, протікає успішніше. Важливим є і факт позитивної установки, яскравих вражень про дитячий садок, формування бажання відвідин дитячого саду. Тому першочерговим завданням був професійний відбір вихователів, їх освіта за допомогою традиційних, активних та інтерактивних методів роботи.

Спостереження за дітьми показали, що процес адаптації до нових соціально-організованих умов – процес складний і залежить від багатьох факторів. У цей період діти відчувають стрес, викликаний різноманітними негативними тенденціями адаптації, це підтверджується і літературними даними [1, с. 32-34]. Виходячи з обраних напрямків роботи з адаптації дітей раннього віку до дошкільного освітнього закладу, вихователям була запропонована розроблена технологія. Основою запропонованої технології стала ідея улюбленої іграшки, яку дитина могла взяти з собою. Спостереження дозволили виявити, що процес адаптації протікає дещо легше, якщо поруч є присутнім хтось або щось близьке і знайоме (в даному випадку – домашня іграшка). Істотно це помітно у тих дітей, які адаптуються тривалий час і адаптаційний процес носить болісний характер. Отримані дані показують, що всі 19 дітей (100%) важко адаптуються до дошкільної освітньої установи, з них 27% дітей в процесі перебування в освітньому закладі звертається до улюбленої іграшки. На основі отриманих даних колектив ДООУ запланував основні заходи щодо адаптації дітей раннього віку до перебування в дошкільному освітньому закладі: професійний відбір вихователів у формовану групу; розробка принципів і диференційованих заходів щодо адаптації кожної дитини; поетапне наповнення груп; безпосередню участь батьків у освітньому процесі дитини в початковий етап адаптації; вільний графік перебування дитини в дошкільному закладі; підтримка звичок малюка в початковий етап адаптації; щоденний моніторинг стану здоров'я і психо-емоційного стану дитини протягом першого місяця; систематичні освітні заходи з педагогами та батьками щодо питань адаптації дітей раннього віку.

На закінчення необхідно підкреслити, що адаптація дитини до умов дошкільного закладу обумовлена рівнем її здоров'я, умовами виховання в сім'ї, особливостями ставлення і спілкування з дитиною педагога, а так само організацією її діяльності та індивідуальними психофізіологічними особливостями [5, с. 34-37].

Література

1. **Бабенко А. А.** Помочь ребенку адаптироваться в детском саду // Дошкольное воспитание № 11 - М. : 1990. -32 - 34с .
2. **Вербовская Е.В.** Развивающее педагогическое обеспечение адаптационных способностей младших школьников .

Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата педагогических наук . - Нижний Новгород - 2004 г. - С.1 - 15. **3 . Казин Э.М. , Касаткина Н.Э. и другие.** Здоровьесберегающие аспекты дошкольного и начального общего образования : учеб. - метод . пособие / ред . коллегия : Н.Е. Касаткина , О. Красношликова , Е.В. Белоногова и другие. - Кемерово : Изд- во КРИПКИПРО 2011 . - 500 с . **4 . Короленко Ц.П.** Психофизиология человека в экстремальных условиях. - Л. , Медицина , 1978 . - 272с . **5 . Костина В.В.** Новые подходы к адаптации детей раннего возраста // Дошкольное воспитание № 1 . - М. : 2006. -34 - 37с . **6 . Мельникова И. Е.** Психофизиологические особенности адаптивных реакций у детей на фоне мотивации // Известия РГПУ им . А.И. Герцена № 3 URL: <http://cyberleninka.ru>

References

- 1. Babenko A. A.** Pomoch rebenku adaptirovatsya v detskom sadu . // Doshkolnoe vospitanie № 11 - М. : 1990. -32 - 34s.
- 2. Verbovskaya E.V.** Razvivayuschee pedagogicheskoe obespechenie adaptatsionnykh sposobnostey mladshih shkolnikov . Avtoreferat dissertatsii na soiskanie stepeni kandidata pedagogicheskikh nauk . - Nizhniy Novgorod - 2004 g. - S.1 -15.
- 3. Kazin E.M. , Kasatkina N.E. i drugie.** Zdorovesberegayushchie aspekty doshkolnogo i nachalnogo obshego obrazovaniya : ucheb. - metod . posobie / red . kollegiya : N.E. Kasatkina , O. Krasnozhlikova , E.V. Belonogova i drugie. - Kemerovo : Izd- vo KRIPKIПРО 2011 . - 500 s .
- 4 . Korolenko Ts.P.** Psihofiziologiya cheloveka v ekstremal'nykh usloviyakh. - L. , Meditsina , 1978 . - 272s .
- 5 . Kostina V.V.** Novyye podhody k adaptatsii detey ranneogo vozrasta // Doshkolnoe vospitanie № 1 . - М. : 2006. -34 - 37s .
- 6 . Melnikova I. E.** Psihofiziologicheskie osobennosti adaptivnykh reaktsiy u detey na fone motivatsii // Izvestiya RGPU im . A.I.Gertsena № 3 URL: <http://cyberleninka.ru>

Волобуєва Н. О., Климова Т. В. Адаптація дітей до дитячого саду в нових соціально-економічних умовах

Актуальність дослідження, а саме, проблема адаптації дітей раннього віку до перебування в дитячому дошкільному закладі є актуальним в даний час, так як від цього залежить рівень їх фізичної та розумової працездатності, здоров'я. У статті аналізуються питання адаптації дітей раннього віку до дитячих дошкільних закладів. Розглядаються модульні технології, технологічна програма з адаптації дітей раннього віку до дошкільного освітнього закладу.

Результати роботи показують, що на процеси адаптації впливають рівень психофізичного розвитку, групи здоров'я, ступінь загартованості дітей, сформованість навичок самообслуговування, особистісні особливості самого малюка сім'я і ступінь підготовленості педагогів, які працюють з дітьми раннього віку.

Наші дослідження показали, що рівень адаптації дітей 3- х річного віку до дошкільного освітнього закладу недостатньо високий, що, у свою чергу, спочатку знижує можливості успішної адаптації та соціалізації дітей.

Ключові слова: адаптація, освітній процес, групи здоров'я, психофізіологічний розвиток, підходи, методи та фактори адаптації дітей раннього віку до умов дошкільного закладу .

Волобуєва Н.А., Климова Т.В. Адаптация детей к дошкольному образовательному учреждению в новых социально-экономических условиях.

Актуальность исследования, а именно, проблема адаптации детей раннего возраста к пребыванию в детском дошкольном учреждении является актуальным в настоящее время, так как от этого зависит уровень их физической и умственной работоспособности, здоровья.

В статье анализируются вопросы адаптации детей раннего возраста к детским дошкольным учреждениям. Рассматриваются модульные технологии, технологическая программа по адаптации детей раннего возраста к дошкольному образовательному учреждению. Результаты работы показывают, что на процессы адаптации влияют уровень психофизического развития, группы здоровья, степень закаленности детей, сформированность навыков самообслуживания, личностные особенности самого малыша, семья и степень подготовленности педагогов, работающих с детьми раннего возраста.

Наше исследование показало, что уровень адаптации детей 3-х летнего возраста к дошкольному образовательному учреждению недостаточно высок, что, в свою очередь, изначально снижает возможности успешной адаптации и социализации детей.

Ключевые слова: адаптация, образовательный процесс, группы здоровья, психофизиологическое развитие, подходы, методы и факторы адаптации детей раннего возраста к условиям дошкольного учреждения.

Volobueva N.A., Klimova T. V. Adaptation of children to kindergarten in the new socio-economic conditions

The urgency of a study, namely, the problem of the adaptation of the children of early age to a stay in the children's pre-school establishment is immediate at present, since the level of their physical and mental fitness for work, health depends on this.

In the article questions of the adaptation of the children of early age to the children's pre-school establishments are analyzed. Are examined modular technologies, technological program on the adaptation of the children of early age to the pre-school educational establishment. The results of work show that the processes of adaptation they influence the level of psychophysical development, group of health, the degree of the hardness of children, the formation of the habits of self-service, the personal special features of little-one himself, family and degree of the preparedness of teachers, who work with the children of early age.

Our studies showed that the level of the adaptation of the children 3- X of summer age to the pre-school educational establishment is insufficiently high, which, in turn, originally decreases the possibilities of successful adaptation and socialization of children.

Keywords: adaptation, educational process, the group of health, psychophysiological development, approaches, methods and the factors of the adaptation of the children of early age to the conditions of pre-school establishment.

Стаття надійшла до редакції 16.10.2013 р.

Статтю прийнято до друку 25.10.2013 р.

Рецензент: д. біол. н., проф. Биструшкін С.К.